

«Det var en god følelse å ta Rinnan. Jeg følte en stor lettelse, forteller Magne Solheim.» (Foto: Stein Antonsen)

«... å ta Rinnan. se.»

Magne Solheim

fikk stilt han opp mot en påle på vollen. Jeg tok fra han pistolen og fikk bundet hendene hans bak på ryggen.

«Det var en god følelse. Da syntes jeg det letnet. Det var flott!»

Røyk
Vi var én på hver mann der ute på vollen, plus han som fotograferte. Bandemedlemmet som skreik så fæll, mente at han var truffet av ei kule. Men det var bare en stein fra muren som hadde spjerrt jakka hans.

Rinnan sto der, med hodene på ryggen. Så spurte han:
— Kan jeg få en røyk?

— Røyk! svarte jeg, — vi har ikke sett tobakk på flere døgn.
— Jeg har i ryggsekken min, svarte Rinnan. — Slipp meg bare løs!

Men nei, den var for lettvinnt. Men vi kastet oss over sekken hans, den var lett, det var mest sigaretter der. Vi tok en pakke Blue Master og tenie på. Jeg ga en til han også.

Etterpå ransaket vi seterbusa. Det var utrolige mengder penger der! Skarpskytteren vår, Olaf Olsen, fant ei hel veske stappfull av hundrelapper.

Bakhold?
Vi var raske til å komme oss vekk fra bus og ned fra fjellet. Vi visste jo ikke hvor resten av banden var. Vi var redd de skulle falle oss i ryggen.

Rinnans sekk var lett, men de andre var blytunge. De hadde hjukt porselet med seg og tjukke steikepanner. Jeg beiv dette ut, så vi kunne komme raskt ned.

På nedturen gikk vi én fange og én mann og så videre. Jeg gikk først. Rinnan ropte og jamret og ville ikke gå. Han påsto

han var sjuk og hadde feber. Jeg var redd for at han ville hette oss slik at de andre bandemedlemmene skulle komme etter oss.

Jeg gikk bak til ham, og så holdt jeg maskinpistolen min like ved siden av øret hans og lot det gå av ei salve.

Jeg sa til ham: — Du skal få ligge her til våren hvis du ikke lystret!

Siden lystret han og sanket oss ikke mer.

Begeistring
Vi gikk ned til øverste boudegård og fikk ringt til hovedkvarteret. — Vi har tatt Rinnan og fire bandemedlemmer!

Kompanisjef Harlem brølte begeistret i telefonen:
— Du har bergset Rikspoliets renomme!

De var redd for at han skulle stikke av til Sverige, men vi fikk tatt han.

Mens vi holdt på med ransaking av Rinnan og de fire etter marsjen, ble de andre bandemedlemmene også bysakt ned. De hadde gått en annen vei og var blitt oppdaget av en vaktpost.

Det kom mye folk til etter hvert som ville se på. Mens jeg holdt på med ransakingen inne på gården, sto det ungdommer på ruta og gjorde som om de ville skyte Rinnan.

— Hadde jeg hatt kommandoen, så skulle det bli ut slutt med det der, sa Rinnan.

Jeg svarte:
— Nå skal du bare holde kjef, for nå har du ikke mer du skulle ha sagt.

En følelseskald psykopat

110569

«Han må karakteriseres som en følelseskald psykopat uten sans for moralske verdier. Med fullt overlegg har han utført eller latt utføre umenneskelig tortur og drapshandlinger hvis formål har vært å tjene fienden og dermed hans egen ærgjerrighet.»

Slike ord brukte Frostating lagmannsrett om Henry Oliver Rinnan fra Levanger. Omkring 1000 motstandsfolk, særlig fra Sunnmøre og nordover ble arrestert på grunn av Rinnan-bandens provokasjoner. Flere hundre ble torturert på det mest grusomme. Mer enn 80 ble drept.

«Sonderabteilung Lofa» var navnet på Rinnans gruppe som hadde tilknytning til det tyske sikkerhetspolitiet i Trondheim. Rinnan-bandet talte til slutt over 60 medlemmer.

Rinnans hovedmetode var de såkalt «negative spill». Rinnan og hans agenter reiste omkring under falske navn og ga seg ut for å være motstandsfolk, gjerne på flukt fra Gestapo.

Henry Rinnan utga seg oftest for å være en tapper og innlystelsesk leder i motstandsbevegelsen. Han kalte seg Bjarne Asp, Bjarne Selmer og Olaf Wisth.

Slike ble hurtigvis av motstandsfolk lurt og opplysninger i full tillit til «motstandslederen».

Når tilen var moden, ble de arrestert. Da veniet tortur, konsentrasjonsleir og død.

Eksemplet Tromsø

Et eksempel på dette negative spillet rammet Nord-Norge hardt. Under en hurtigrutetur får en av Rinnans kvinnelige agenter, «Vesla», kontakt med en mann fra Tromsø som sier seg villig til å hjelpe frihetskjemperne som jages av det tyske sikkerhetspolitiet.

Mannen blir lokket til Rinnans leilighet i Trondheim, der den kvinnelige agenten nå utgir seg for å være «fru Asp», den blyge og pene husværen til Trøndelags fremste motstandsleder. For å underbygge dette skuespillet spilles grammofonplater med laler av kong Haakon og statsminister Nygaardsvold.

Rinnan gir mannen et spesialoppdrag: Skaffe opplysninger om tyske ammunisjonslagre i Tromsø. Mannen tar entusiastisk fatt på sitt livsfarlige oppdrag.

Like etter sender Rinnan flere agenter nordover, som tar kontakt med mannen i Tromsø. En av dem utgir seg for å være våpeninspektør i Milorg, som skal inspisere hemmelige våpendepoter.

Rinnans kontakter utvides etter hvert til å omfatte ekte og aktive motstandsgrupper i Svolvær, Alta, Harstad, Narvik, Stokmarknes og Bodø.

I slutten av 1942 er Rinnan fornydd med resultatene. Gestapos sjef i Trondheim får detaljerte rapporter om gruppene i nord. På den måten ble mange av Nord-Norges mest aktive motstandsfolk rullet opp.

Velkommen til fest!
Rinnan-bandet hadde sitt hovedkvarter i Jons-

Henry Oliver Rinnan

vanssveien 46 i Trondheim. I kjelleren var det innredt et torturkammer som ble kalt for «Bandeklosteret». Dette rommet brukte banden også til fester. På veggen hang en tegning av en dødningskalle og teksten: Velkommen til fest!

Motstandsfolk som overlevde torturen har fortalt de mest groteske historier om slag og pisking i li-mevis og dagesvis. Avbrutt av hvilestunder og spisepauser mishandlet Rinnan-bandet sine fanger over flere døgn.

Overlevde
Høsten 1943 kom det ordre fra norske myndigheter om direkte aksjon mot Rinnan. Men aksjonen var for dårlig planlagt og Rinnan overlevde attentatforsøket.

Etter pågripelsen i mai 1945 ble Rinnan dømt for 13 måned. Påtalemyndigheten kunne velge og vrakte i de mest groteske krigsforbrytelser. 11 av Rinnans bande ble også dødsdømt, to av dem ble senere benådet.

Klokka fem minutter over fire, presis, om morgenen 1. februar 1947 ble Henry Oliver Rinnan henrettet på Kristiansten festning. Ingen av de som var i kontakt med ham i fangenskap registrerte noen tegn til angst.

Kilder: Per Hansson: Hvem var Henry Rinnan? Gyldendal 1972.
Store Norske leksikon.

Asbjørn Jaklin

1. februar 1947 ble Henry Oliver Rinnan henrettet